Bremrapen en orchideeën in werkgebied van de VWGMK

Er is meer in ons werkgebied dan alleen vogels. Ik hoop dat ik jullie door middel van de lezingen kan enthousiasmeren voor een bredere natuurbeleving.

Theo Admiraal

17 November 2026

Natuur in het werkgebied van onze VWG

Wij mogen ons gelukkig prijzen met de vele soorten die voorkomen in ons gebied.
Het is misschien wel een van de soortenrijkste gebieden van Nederland.

Soortgroep	waargenomen in NL	waargenomen bij ons	
Vogels	520	345	66%
Dagvlinders	80	35	43%
Nachtvlinders	2300	1400	61%
Libellen	68	40	59%
Bijen	160	85	53%
Wantsen	500	270	54%
Planten	1360	920	68%
Paddenstoelen en schimmels	5000	1530	30%
Zoogdieren	90	45	50%
Reptielen en amfibieën	30	10	33%
Vissen	180	90	50%
Sprinkhanen	50	25	55%

Gegevens: waarneming.nl

Wilde planten in Nederland

Planten zijn organismen die zich niet zelf kunnen voortbewegen en die zelf hun voedsel produceren door middel van fotosynthese. Ze groeien veelal in de aarde, in het water of op andere planten en hebben meestal een stengel, bladeren, wortels en bloemen en ze produceren zaden.

Je moet hierbij niet alleen aan planten denken, maar ook aan bomen, struiken, grassen en waterplanten (en wat wij vroeger onkruid noemden) Overigens horen mossen, korstmossen en wieren niet tot de planten.

Volgens de informatie op Waarneming.nl zijn er in Nederland ruim 3200 planten gezien. Het merendeel hiervan is niet inheems, maar zijn aangeplant. In Nederland zijn bijna vanaf het jaar 1800 zo'n 1400 wilde planten aangetroffen, waarvan een aantal soorten al weer zijn uitgestorven.

In ons werkgebied zijn 900 soorten gezien, waarvan een aantal lang geleden en sommige wellicht verkeerd gedetermineerd. Ik hou het op 800.

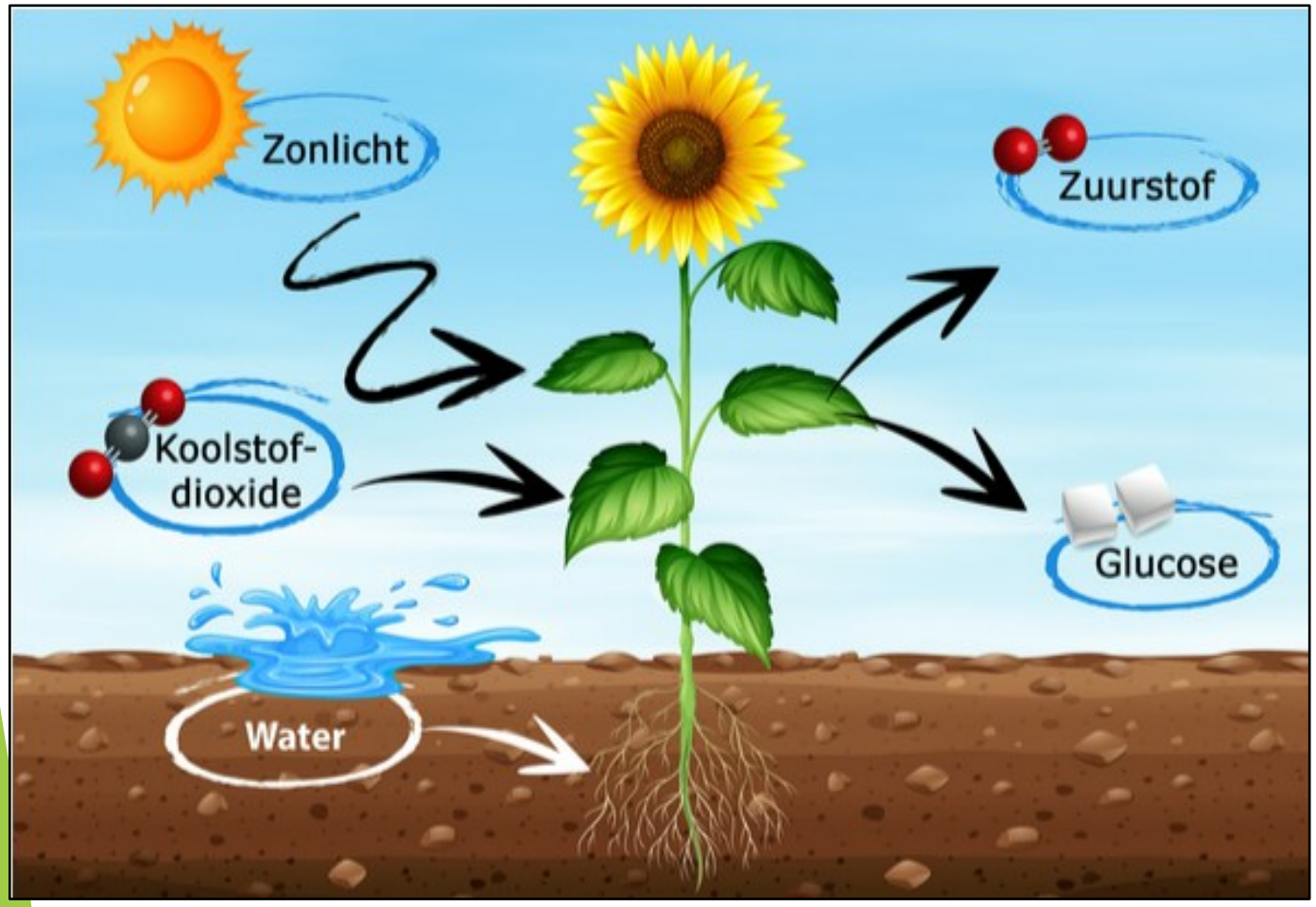
Wilde planten in ons werkgebied

Planten zijn veel meer dan vogels, vlinders en libellen aan een specifiek biotoop gebonden. Wij mogen ons gelukkig prijzen dat wij in ons gebied een veelheid van biotopen hebben.

- extensief beheerde weidegebieden van de stichting Hooge Weide
- kalkrijke duinen in de zeereep
- begroeid duingebied
- natte duinvalleien bij Doornvlak, Wei van Brasser en de Diederik
- duindorpen landschap bij Heemskerk en Egmond
- moerasgebieden langs de Aagtendijk en Dorregeest
- slootkanten langs Uitgeestermeer, Uitgeesterweg en Schulpvaart
- stromende kwelbeken
- loof- en naaldbomenbos in de duinen en hakhoutbos bij het Krengenbos
- oude landgoederen als Marquette, Scheybeeck en Abdij van Egmond
- zoutminnende vegetatie bij de Noordpier en duinen van Wijk aan Zee
- tuinbouwgebieden bij Heemskerk en Egmond-Binnen
- nieuw ingerichte natuurgebieden bij Hendriksveld, de Vlotter en de Zanderij

Hoe komt een plant aan zijn voedsel?

Om te kunnen voortbestaan is fotosynthese voor planten van levensbelang. Hoe zit dat ook al weer en wat hebben we daarover geleerd in de biologieles op school?
Door middel van fotosynthese maakt een plant voedsel aan om te kunnen voortbestaan. Voor deze fotosynthese zijn drie dingen noodzakelijk: water, koolstofdioxide (CO2) en zonlicht. Het resultaat van dit proces is glucose en zuurstof.

De glucose is het voedsel voor de plant en de zuurstof wordt afgegeven aan de atmosfeer. Water wordt opgenomen door de wortels van de plant en de koolstofdioxide wordt opgenomen door de bladeren. Het fotosynthese proces vindt plaats in het bladweefsel van de plant.
Het plaatje laat zien hoe de fotosynthese werkt.
Zonder water en/of koolstofdioxide en/of zonlicht gaat een plant dus dood.

Bremrapen in ons werkgebied

- Bremrapen zijn parasieten die zelf geen glucose aanmaken door middel van fotosynthese.
- De wortels van een bremraap dringen door in de wortels van hun gastheer en krijgen op die manier hun noodzakelijke voedsel.
- Zonder fotosynthese heb je geen bladgroen nodig. Een bremraap heeft daarom geen bladeren.
- Elke soort bremraap wortelt op een specifieke plant. Is die plant niet aanwezig, dan groeit er ook geen bremraap. Er is dus altijd een symbiose tussen bremraap en zijn specifieke gastheer. Dit proces heeft natuurlijk impact op de gastheer. Deze groeit veel slechter en gaat vaak ook dood
- De bloemen van de bremraap worden bestoven door insecten. De zaadjes zijn heel klein en elke plant kan wel meer dan 100.000 zaadjes produceren die door de wind worden verspreid.
- De kans dat een zaadje leidt tot een nieuwe plant is miniem. Hun gastheer moet namelijk in de buurt zijn en de wortels die uit het zaadje komen moeten de wortels van de gastheer bereiken.
- Er zijn 200 soorten in de wereld en 9 in Nederland, waarvan 4 in ons werkgebied.
- Sommige bremrapen zijn moeilijk op naam te brengen. Maar als je weet op welke plant deze parasiteert is het vaak makkelijker om samen met de waardplant de soort te herkennen.

Walstrobremraap

De algemeenste bremraapsoort in ons duin. Deze soort lijkt op de Bitterkruid bremraap maar is minder wit.

Parasiteert op:
Geel Walstro

Bloeitijd:
Half mei – half juni

Vindplaats:
Overal in de duinen, maar veel bij Bakkum-Egmond

Geel Walstro

Bitterkruidbremraap

Volop bloeiende Bitterkruidbremrapen. Ook de rode stempel is kenmerkend voor deze soort.

Parasiteert op:
Echt Bitterkruid

Bloeitijd:
Eind juni – half juli

Vindplaats:
Rede*lijk zeldzaam, maar vooral te vinden in de duinen van Heemskerk en Wijk aan Zee.*

Echt Bitterkruid met de bremraap

Blauwe bremraap

De Blauwe Bremraap is de meest zeldzame bremraap in ons Noordhollands Duinreservaat.

Parasiteert op:
Duizendblad en Duinaveruit

Bloeitijd:
Juni

Vindplaats:
Zeldzaam, maar te vinden in het zeedorpenlandschap bij bv Egmond

Blauwe Bremraap met het kenmerkende Duizendblad.

Klimopbremraap

Parasiteert op:
Klimop

Bloeitijd:
Juni - Juli

Vindplaats:
In de kustdorpen. Fietspad station Uitgeest

Mooi rozerood gekleurde Klimop Bremraap bloeiend op de Klimop.

De Klimopbremraap bloeit vaak met veel planten tegelijk

Bremrapen

Een bremraap bloeit maar kort. Al na een paar dagen verwelken de bloemen. Na de bloeiperiode zien bijna alle soorten eruit als de hiernaast afgebeelde bremraap. Ze blijven zo nog vaak een paar maanden staan en zijn dan nog moeilijk op naam te brengen.

Orchideeën in ons werkgebied

- Bekend om hun schoonheid, niet alleen van tropische orchideeën en de bekende gekweekte exemplaren, maar ook van ook prachtige inheemse soorten
- Het een jonge loot binnen het plantenrijk. Nog steeds ontstaan er veel variaties en hybriden die soms uitgroeien tot nieuwe soort
- In Nederland 40 soorten, waarvan 14 in ons gebied.
- Het zaad is kleiner dan van welke plantensoort ook en bevat geen reservevoedsel. Het heeft specifieke bodemschimmels nodig om te kiemen. Als de specifieke bodemschimmel niet aanwezig zijn, dan zullen er geen orchideeën groeien.
- Het duurt gemiddeld 3 jaar voordat een zaadje tot plant uitgroeit
- Bodemschimmels zijn ook nodig om voedingstoffen uit de grond te halen.
- Omdat orchideeën helaas nog vaak gestoken (gestolen!) worden, zijn de exacte vindplekken vervaagd op waarneming.nl
- In bijna alle biotopen, van moerassen tot hooggebergte vindt je orchideeën.

Harlekijn

Bloeit al begin mei, vaak met honderden exemplaren bij elkaar.

Hondskruid of Pyramide orchis

Nominaat bloeit begin juni in Limburg. Bij ons de Duinvarieteit die ruim een maand later bloeit!

Bosorchis (zeldzaam)

Schaarse soort in NL (limburg). Bij ons zeldzaam. Slechts 9 waarnemingen tussen 2020 en 2024.

Vleeskleurige (Duin)Orchis (schaars)

Bij ons een varieteit van de nominaat. Soort van natte duinvalleien.

Gevlekte Orchis (zeldzaam)

Soort van natte weilanden. Bloeit eind mei. Minder schaars buiten ons gebied.

Brede Orchis (schaars)

Net als de Gevlekte Orchis een soort van natte weilanden. Brede, gevlekte bladeren zijn kenmerkend.

Rietorchis

Soort met veel varities. Links de nominaat, rechts de vorm ‘junialis’, de Gevlekte Rietorchis. Te herkennen aan sterk getekende bloemen en ringvormige vlekken op de bladeren.

Brede Wespenorchis

Links de nominaat, veelal groeiende buiten de duinen. Rechts de Duinwespenorchis een ondersoort van de Brede Wespenorchis, die bloeit in de buurt van Kruipwilg.

Moeraswespenorchis

Heel algemeen in natte gebieden. Bestaat in meerdere kleurvormen, waaronder de witte variëteit

Honingorchis (zeer zeldzaam)

Kwam bij ons tot de jaren 90 sporadisch voor. Nog wel te vinden bij het Kennemermeer.

Bokkenorchis

In tegenstelling tot andere orchideeën is de Bokkenorchis een vaste plant. De naam refereert aan de geur van de bloemen.

Grote Keverorchis (schaars)

Weinig in het oog springende orchidee met kleine bloemen.

Bijenorchis

De mooiste orchidee en misschien wel de mooiste bloem uit ons gebied

Welriekende Nachtorchis (zeer zeldzaam)

Pas één keer gezien in 2025.

Waar kun je leuke orchideeën vinden?

Zoals eerder vermeld kan ik geen lokaties geven voor individuele soorten, maar het zoeken bij vochtige gebieden geeft een goed kans op leuke soorten. Eind mei tot midden juni is een hele goede tijd.

- Achter de Westert, ten westen van het Lioba klooster
- Het Zwanenwater
- Het Kennemermeer
- Noorderneg bij de Zeeweg Heiloo